

**Referat fra fjerde møde i Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 om
vandplanindsatsernes samspil med klimatilpasning
d. 18. december 2013**

Deltagere:

Sten W. Laursen, Videncentret for Landbrug
Knud Erich Tonke, Videncentret for Landbrug
Kitt Bell Andersen, Landbrug & Fødevarer
Lise Johnsen, Landbrug & Fødevarer
Søren Vestergaard, Bæredygtigt Landbrug
Keld S. Hansen, Bæredygtigt Landbrug
Jan Hjeds, Danske Vandløb
Søren Hansen, Danske Vandløb
Lars Brinch Thygesen, Danmarks Sportsfiskerforbund
Jan Pedersen, Danmarks Naturfredningsforening
Steen Ravn Christensen, KTC
Niels Philip Jensen, KL
Henrik Lynghus, rep. for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Niras)
Naja Steen Andersen, NaturErhvervstyrelsen
Thomas Bruun Jessen, Naturstyrelsen
Mikkel Hall, Naturstyrelsen
Katrine Fabricius, Naturstyrelsen
Marie Brammer Nejrup, Naturstyrelsen
Per Helmgaard, Naturstyrelsen
Ivan Ben Karotki, Naturstyrelsen
Lykke Guldbrandt, Naturstyrelsen

Dagsorden, jf. mødeindkaldelse af 6. december 2013:

- 1) Godkendelse af dagsorden
- 2) Godkendelse af referat af møde 5/11-13
- 3) Endelig eksempelsamling
- 4) Gruppens leverance
- 5) Gruppens videre arbejde, herunder status på klimaprojekt
- 6) Evt.

~oOo~

Ad dagsordenspunkt 1)

Naturstyrelsen ved kontorchef Thomas Bruun Jessen (TBR) bød velkommen.

Dagsordenen blev herefter godkendt uden bemærkninger.

Ad dagsordenspunkt 2)

Med henvisning til referat fra sidste møde i gruppen spurgte Danmarks Naturfredningsforening, hvor eksemplet på dræning som virkemiddel med

klimasynnergier var at finde i eksempelsamlingen. I den forbindelse fandt man, at de eksempler, der blev nævnt, måtte bygges på et minimum af faglighed. Naturstyrelsen oplyste, at eksemplet var under kategori 3. Den note til virkemidlet, som Danmarks Naturfredningsforening var blevet lovet i referatet, var at finde i leveranceudkastet.

TBR understregede, at referatet skulle drøfte, hvad der faktisk blev sagt på mødet, hvorfor det blev besluttet, at referatet ikke skulle ændres på baggrund af denne bemærkning.

Danmarks Naturfredningsforening ønskede at bløde formuleringerne på side 3 op, hvilket repræsentanten for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Niras) støttede. Det blev besluttet at slette ordet ”således” i 4. afsnit.

Danmarks Naturfredningsforening understregede, at de ikke fandt det retvisende, når Bæredygtigt Landbrug jf. referatet hævdede, at lokalpolitikere var ligeglade med afvanding, for sådan oplevede Danmarks Naturfredningsforening ikke verdenen. Ligeledes kunne man slet ikke støtte, at natur ikke skulle have godt af at blive oversvømmet, og man ville ønske, Naturstyrelsen havde slået ned på et sådant argument under mødet. Kommentarerne gav ikke anledning til konkrete ændringer i referatet.

Danske Vandløb bad om, at der på side 3 blev nævnt det billede på drænet landbrugsjord som en svamp, som organisationen brugte ved sidste møde. Ligeledes ønskede man konkrete mm-tal nævnt. Repræsentanten for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Niras) ønskede i den forbindelse sine tal kvalificerede, ligesom Danmarks Naturfredningsforening ligeledes gerne ville have styrket sit argument mod drænet jord som synergiskabende virkemiddel.

Danmarks Sportsfiskerforbund ville gerne have korrigeret beskrivelsen af sit oplæg ved sidste møde.

Referatet blev med disse korrektioner godkendt.

Ad dagsordenspunkt 3)

Naturstyrelsen præsenterede den endelige eksempelsamling. Man havde opdelt eksemplerne i fire kategorier: 1) eksisterende virkemidler, 2) alternative virkemidler, 3) andre eksempler, hvor virkemidlets miljøeffekt ikke var vurderet, 4) idékasse med eksempler, der havde generel karakter. Man håbede, at deltagerne kunne genfinde deres eksempler under de rette kategorier. Ellers var man velkommen til at kontakte styrelsen.

TBR understregede, at det havde været en svær opgave at fremlægge noget kompleks på en simpel måde. Der blev herefter åbnet for kommentarer til samlingen.

Danske Vandløb støttet af Bæredygtigt Landbrug påpegede, at det i kolonnen ”Betydning for vandføringen” ikke gav mening at sætte et kryds. Der skulle enten sættes et plus eller minus, så man kunne se, om projektet reducerede eller forøgede vandstrømningen. Alternativt kunne man lave to kolonner. Hvis man skulle implementere et tiltag, var det helt nødvendigt at vide, om det ville give en bedre eller dårligere afstrømning. En hydrolog kunne eventuelt hjælpe med dette

arbejde. Danske Vandløb var i øvrigt af den opfattelse, at øget afstrømning nogle gange kunne have en positiv klimaeffekt – og andre gange ikke.

Landbrug & Fødevarer støttede at have to kolonner. Alternativt skulle der noget tekst på hvert projekt, så man bedre kunne forstå påvirkningen.

Repræsentanten for Brancheorganisationen Dansk Miljøteknologi (Niras) pointerede, at dette ikke ville give mening, da plus eller minus ville afhænge helt af lokale forhold. I ét projekt ville der således både kunne sættes plusser og minusser afhængigt af, hvor man zoomede ind. Derfor var det rigtigt blot at konstatere, om der var en påvirkning eller ej.

Danmarks Sportsfiskerforbund nævnte, at dette ønske udtrykte den diametrale forskel på forståelsen af klimatilpasningstiltag, hvor visse fandt at vandet skulle hurtigt væk, mens andre fandt, at bufferzoner var den primære løsning. Man mente i øvrigt heller ikke, det ville give mening at lave plusser og minusser i kolonnen.

Danmarks Naturfredningsforening modsatte sig at lave en kolonne til forringet vandføring. Man syntes grundlæggende, at kolonnen helt skulle fjernes, idet der allerede fandtes en kolonne om vandkvantitet. Hertil nævnte TBR, at denne kolonne mere drejede sig om den føromtalt ”svampeeffekt”.

KTC advarede mod at blive for specifikke i skemaet. Det var mere teksten i leverancen, man skulle fokusere på, ligesom KL fandt, samlingen den nuværende opstilling i skemaet var fin. Et kryds betød en påvirkning, og så kunne man dykke ned i det enkelte projekt, hvis man ville vide mere. Man ville desuden have svært ved at skulle have fat i x antal kommuner for at kvalificere skemaet yderligere.

Videncentret for Landbrug påpegede ligeledes, at vægten skulle lægges på det medfølgende skriv, mens eksempelsamlingen i højere grad skulle ses som et inspirationskatalog.

TBR anerkendte det praktisk svære ved at sætte plusser og minusser på eksemplerne. Naturstyrelsen ville forsøge at sætte prosatekst på hvert eksempel, hvor der var påvirkning af vandføringen.

-000-

Danske Vandløb undrede sig over, hvorfor nogle af organisationens vandløb var placeret i kategori 4 i skemaet i stedet for kategori 2.

TBR forklarede, at dette skyldtes, at eksemplerne var af generel karakter. Man ville dog lave en kategori 2b med alternative virkemidler, der var miljøvurderet, men hvor der manglede konkrete eksempler. Man ville i øvrigt gå i dialog med Danske Vandløb om refleksionen af organisationens eksempler.

-000-

Danmarks Naturfredningsforening fandt afkrydsningen i kolonnen om lovbarrierer inkonsekvent.

KL forklarede hertil, at hvis man eksempelvis havde søgt § 3-dispensation og fået den, oplevede man ikke naturbeskyttelsesloven som en hindring, og dermed

krydsede man ikke af i kolonnen, hvilket Danmarks Naturfredningsforening godt kunne se logikken i.

-000-

Danmarks Naturfredningsforening spurgte, om der var en stor nok påvirkning til at lade det sandfang i Middelfart indgå i eksempelsamlingen, som nu fremgik heraf.

KL oplyste, at man havde taget det med, fordi det ikke var nævnt andre steder. Der var også en pointe i at vise, at der ikke var så mange klimaeffekter.

TBR nævnte, at sandfang også var blevet diskuteret i andre grupper, hvorfor der kunne være en pointe i at medtage det i skemaet. Dog ville det være dejligt med lidt flere ord på eksemplet, hvilket man fra styrelsens side ville følge op på.

Ad dagsordenspunkt 4)

Danmarks Naturfredningsforening ønskede under leverancens punkt 3 ordet "fortrinsvist" slettet. Da der var tale om tekst var kommissoriet, blev det dog besluttet at lade ordet stå.

-000-

Under pkt. 4.3.2 undrede Danmarks Naturfredningsforening sig over formuleringen om "væsentligt mere omkostningstunge" projekter. Repræsentanten for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Niras) støttede dette, da det kom meget an på, hvordan man betragtede det konkrete projekt. Mange steder sparede man samlet set samfundsmæssigt penge. Ministeren havde stået og rost disse projekter, hvorfor det ikke virkede helt optimalt at omtale dem negativt.

Danmarks Sportsfiskerforbund støttede ligeledes, at teksten generelt var formuleret for negativt. 20-30 mio. kr. i investeringer var jo ingenting for at sikre en hel by. Man kunne derfor eventuelt lave en by-land-præcisering, hvortil Danske Vandløb påpegede, at landbrugsjorde også kunne have en stor værdi.

KL nævnte, at økonomien for virkemidler blev drøftet i Vandløbsforums gruppe 3. Hvis økonomi skulle nævnes i denne gruppes leverance burde det mere være i prosatekst. TBR bekræftede, at man drøftede virkemidlernes omkostningseffektivitet i gruppe 3, men i gruppe 4 gik man videre og så på synergieffekter. Derfor måtte det være i orden at drøfte økonomi i gruppens slutprodukt, så også udeforstående kunne forstå, at projekter som det ved Usserød Å ikke kunne laves på alle vandløb.

Danmarks Sportsfiskerforbund foreslog at have et økonomiafsnit i et bilag, hvilket Danske Vandløb opponerede imod.

KTC understregede behovet for samtænkning, både når det gjaldt økonomi og lovspørgsmål.

På denne baggrund blev besluttet, at der skulle laves et overordnet økonomiafsnit, hvor forskellige finansieringskilder ville blive omtalt.

-000-

Danmarks Naturfredningsforening fandt, at lovmæssige barrierer burde nævnes i leverance. TBR var åben for dette, idet man måtte erkende, at det visse så som en barriere, så andre som et værn.

Videncentret for Landbrug nævnte, at man kunne inddrage eksperter til opgaven. Ligeledes kunne man undersøge Miljø- og Naturklagenævnets praksis. Hertil svarede TBR, at det, der skulle reflekteres i papiret, måtte være de drøftelser, der havde været på møderne. eksperter skulle inddrages på det tidspunkt, politikerne eventuelt ville følge op på nogle spørgsmål. § 3-praksis var blevet drøftet i Vandløbsforums arbejdsgruppe 5.

KL mente, at denne gruppe skulle noget andet end gruppe 5. Det var oplagt at gå referaterne igennem for at finde afsnittet for et evt. lovafsnit i denne gruppes leverance.

NaturErhvervstyrelsen tog herefter ordet, idet man henviste til, at der på sidste møde havde været spørgsmål til Fødevareministeriets lovgivning. Det blev oplyst, at der findes en undtagelse i reglerne for udbetaling af enkeltbetaling, så man fortsat kan få støtte til våd jord, hvis man tidligere har fået støtte. Med den nye reform af EU's landbrugspolitik er der desuden mulighed for, at der kan komme en ordning vedrørende klima. Endeligt blev nævnt det samarbejde, som Naturstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen har med at udvikle en kompensationsordning i forbindelse med ændret grødeskæring, som ville komme på plads, inden første generations vandplaner træder i kraft. Der blev opfordret til at bringe mere konkrete spørgsmål til specifikke regler direkte til NaturErhvervstyrelsen efterfølgende.

Det blev besluttet, at der skulle laves et overordnet lovafsnit, hvor de regler, der har været drøftet på gruppens møder, behandles.

-000-

Danske Vandløb spurgte til definitionen af dobbeltprofiler set i relation til det arbejde, der pågik i Vandløbsforums gruppe 3. Man mente fx, at projektet i Usseørd mere handlede om en miniådal, hvilket repræsentanten for Brancheorganisationen Dansk Miljøteknologi (Niras) tilsluttede sig. Danmarks Sportsfiskerforbund ønskede i den forbindelse billeder af de forskellige virkemidler.

Naturstyrelsen ville sikre en krydsreference i leverancen til det oplæg, DCE leverede i gruppe 3, idet man understregede, at man gjorde alt, hvad man kunne for at sikre snittet mellem arbejdsgrupperne.

-000-

Danmarks Naturfredningsforening spurgte, hvordan det projekt i Odder, der blev nævnt i leverancens afsnit 4.3.3., kunne have en klimeffekt. Videncentret for Landbrug, der havde leveret eksemplet, ville vende tilbage med konkret viden herom.

-000-

Med henvisning til 3. afsnit i afsnit 5.3 visse landbrugsorganisationers argument om dræning som synergiskabende virkemiddel samt om, at naturen ikke kunne tåle oversvømmelser, understregede Danmarks Naturfredningsforening, at man måtte kunne kræve, at argumenterne til en vis grad var fagligt underbyggede. TBR advarede dog mod, at møderne blev en kamp på dokumentation. Det kunne dog være, at sætningen skulle nuanceres mere.

Bæredygtigt Landbrug ville holde fast i sit argument. Forsumpning havde skadelige effekter ikke kun på arealanvendelsen, men også faunaen og biodiversiteten. Der var intet i første generations vandplaner, der forhindrede spildevand i at oversvømme landbrugsarealer. I Værebros Ådal havde man oplevet køer abortere af at gå i sådanne oversvømmede arealer. Der var desuden en række negative sideeffekter fx metan- og lattergasudledning.

Videncentret for Landbrug fandt, at dræning gav bufferkapacitet, ligesom visse næringsstoffer blev optaget bedre.

Danske Vandløb mente ikke, den konkrete sætning var formuleret i tråd med organisationens synspunkter.

Repræsentanten for Brancheorganisationen Dansk Miljøteknologi (Niras) nævnte, at alle havde ret. Noget natur kunne godt tåle oversvømmelser, andet natur kunne ikke. Videncentret nævnte i den forbindelse, at der ikke var tale om enten-eller-løsninger, men både-og, hvilket var vigtigt at få afspejlet over for det politiske niveau.

KTC understregede behovet for at fokusere på de ting, der samlede gruppen. I den forbindelse læste KL et forslag op til kompromistekst, da man – ligesom repræsentanten for Brancheorganisationen Dansk Miljøteknologi (Niras) – ikke entydigt kunne placere sig i én af de lejre, der nu var opridset i afsnittet. Flere organisationer kunne tilslutte sig teksten, evt. med mindre ændringer. Danmarks Naturfredningsforening understregede dog, at der stadig var ting, hvorom man ikke kunne blive enige, og at den uenighed nødvendigvis måtte afspejles i slutproduktet.

Videncentret for Landbrug understregede igen vigtigheden af dræning samt behovet for at skabe en national model for at kunne finde ud af, hvilke vandafledninger, der fremadrettet ville være brug for. Bæredygtigt Landbrug støttede dette og fandt, at når 80 % af gruppen syntes, at afvanding var vigtigt, burde det være konklusionen for papiret, og så måtte Danmarks Naturfredningsforening skrives ud, hvilket denne og andre organisationer imidlertid kraftigt opponerede imod, ligesom Naturstyrelsen modsatte sig dette.

KL pointerede, at der i kommunernes klimatilpasningsplaner blev taget stilling til, hvad der kan og skal gøres for så vidt angår klimasikring. TRB nævnte i den forbindelse, at det i Vandløbsforums gruppe 5 ville blive drøftet, om kommuner skulle revidere regulativer som følge af klimaændringer.

Det blev besluttet, at teksten i afsnit 5.3 omskrives, hvilket sekretariatet ville påtage sig. Konkret ville KL cirkulere sit tekstforslag, som man evt. kunne blive enige om som indledende tekst i afsnittet. Herefter ville der være mulighed for de organisationer, der ønskede det, at komme med særskilte holdninger. Der ville blive mulighed for at kommentere leverancen efter dette andet skriv, men man var også velkommen til at sende tekstnære bemærkninger til sekretariatet nu. Ved evt.

kommentering af leverancen blev man bedt om at respektere det tekstomfang, som var sat af i det nuværende udkast. Det blev desuden understreget, at fokus for afsnittet er princippet for at håndtere øgede vandmængder.

Ad dagsordenspunkt 5)

Naturstyrelsen (enheden for Klimatilpasning, Vandsektor og Grundvand)

orienterede kort om, at den rapport fra Orbicon om klimarobuste virkemidler, som gruppen tidligere var blevet adviseret om, var blevet igangsat, ville være færdig med udgangen af året. Der var tale om faktisk redegørelse, som man også delte op i eksisterende, alternative og andre virkemidler. Fokus for rapporten var dog bredere, da der ikke kun var tale om vandløbsrelaterede virkemidler. Gruppens eksempler var blevet spillet ind i Orbicons arbejde med rapporten. Det var indtrykket, at gruppens eksempler og drøftelser var afspejlet i rapporten. Når rapporten var endelig, ville den blive cirkuleret til gruppen.

Det blev på spørgsmål fra gruppen pointeret, at rapporten ikke var en forudsætning for færdiggørelse af gruppens arbejde. Dette fandt Danmarks Naturfredningsforening imidlertid kritisabelt, idet man i andre grupper under Vandløbsforum havde haft mulighed for at spille ind til de faglige oplæg. Repræsentanten for Brancheorganisationen Dansk Miljøteknologi (Niras) og Bæredygtigt Landbrug havde også gerne villet spille mere ind til studiet.

TBR understregede, at man fra Naturstyrelsens side ikke ønskede at underløbe nogle dagsordener. Rapporten lå i forlængelse af det tidligere oplyste, men var ikke en forudsætning for gruppens drøftelser, da der var tale om generelle vurderinger. KL nævnte i den forbindelse, at man ikke fandt, at en rapport kunne overløbe de drøftelser, der havde været i gruppen, som man havde fundet givende. Disse drøftelser var blot en af flere trædesten. Ligeledes pointerede Danske Vandløb, at det var vigtigt med så megen viden som muligt, hvorfor man bifaldt udarbejdelsen af rapporten.

-000-

For så vidt angik den videre proces blev besluttet, at KL udsendte sit tekstforslag. Derudover var tekstmæssige bemærkninger til leveranceudkastet velkomne. Sekretariatet ville herefter give leverancen en gennemskrivning og sende det ud på ny.

Udgangspunktet var, at der ikke ville blive indkaldt til endnu et møde, men det afhang selvfølgelig af de konkrete input fra interessenterne. Skulle der blive behov for et femte møde, ville det blive kort og forhåbentligt i forlængelse af et andet Vandløbsforumsmøde.

Ad dagsordenspunkt 6)

Afslutningsvist henlede KL opmærksomheden på den konference om vandråd, som organisationen afholder 13. januar 2013.